

מאוצרות הפרשה

מכמה מצוות מה אנחנו הולכות לעשות? לקלף תפוחי אדמה?!... אך בשבח זה של "סוס ורוכבו רמה בים" נמצאת התשובה. בשלמא הרוכב שהיה רשע מרושע מגיע לו עונש להיות "רמה בים", אבל הסוס שעליו רכב הרשע מה חטא שגם הוא צריך להיות "רמה בים", אלא מכיון שהוא סייע לרוכבו להרשיע, המסייע הוא כמו העושה בעצמו ולכן גם הוא הושלך בים.

הנשים אמנם לא מחויבות בתרי"ג מצוות אבל הן המסייעות, בלעדיהן הגברים לא יכולים לקיים את התורה, הרי הן כמו הגברים ושוות הן כמעלתן לגברים. ואם הגברים אומרים שירה גם הנשים יכולות לומר שירה. וכדברי הגמ' בברכות (ז ע"א): נשים במאי זכיין באקרובי בנייהו לבי כנישתא ובאתנווי גבריהו בי רבנן ונטרין לגבריהו עד דאתו מבי רבנן (וייעוי נפש החיים שער א פרק ט שביאר באופן אחר). (א ישיבישעיר חומש)

כי מרים הם על כן קרא שמה מרה (טו, כג)

מדוע לא קרא שם המקום "מתוק", על שם הנס שנהפכו מים מרים למתוקים? הסביר רבי שלמה מטשורטקוב: כדי להנציח את עיקר גדלות הנס, דהיינו שלא נתחלפו המים המרים במים אחרים מתוקים, אלא המרים עצמם הומתקו. "על כן קרא שמה מרה" – כדי להודיע לדורות, לא להתיימש משום דבר, שהרי אפילו המר עצמו עלול ליהפך למתוק... (ממעיינות הנצח)

כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך (טו, כו)

אדם שזוכה להבריא ממחלה קשה מלא תודה לבורא עולם שרפא אותו, וכל חייו הוא מודה על הבריאות שנתנה לו במתנה מן השמים. תחושת ההודיה הזו אינו חלקו של אדם בריא, אשר כל מערכות גופו עובדות כתקנו, ומעולם לא חש את עצמו נזקק לשרותי רפואה כלשהם.

בענין זה עורר המשגיח רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל את בני הישיבה במיר, כפי שמסופר בספר "לעבדו בלבב שלם" אודות רבי זיידל אפשטיין זצ"ל, אשר זכה לקירבה מיוחדת מן המשגיח, והיה עד לשיחה זו בזמן קיץ שבו נסע אלמוד מעט בישיבת מיר: בתקופה זו לקה אחד מבני הישיבה בסתימת מעים חריפה, והרופאים המקומיים לא הצליחו למצוא לו רפואה. הבחור העבר בדחיפות לורשא, שם החליטו גדולי הרופאים על נתוח חרום להצלת חייו.

נתוח באותם ימים לא היה ענין פשוט כלל וכלל – וישיבת מיר, שעודכנה במצב המדאיג, ערכה תפילות רבות לרפואתו. כשהסתים הנתוח, בחסדי שמים, בהצלחה, שלח הבחור טלגרמה מבית החולים, ובה שלש מלים: "ב"ה הנתוח הצליח", והמסר הקצר הזה גרם לפרץ התרגשות עז בישיבה.

באותו שבוע, בשיחתו השבועית, קם רבי ירוחם והרעיש את היכל הישיבה בטענה חריפה: מדוע איננו מרגישים בכל פעם שהמעים עובדים כהרגלם את הרגשת ההודאה והכרת הטוב לקב"ה? הלא לכאורה, צריכים היינו להרגיש בדיוק כמותו, ולשלוח לבורא עולם 'טלגרמה': "הנתוח הצליח... תודה לך, רבונו של עולם!". (ומתוק האור)

ויבקעו המים (יד, כא) 'אי אפשר לברוח ממה שנגזר על האדם' – חזר רבינו הגר"ח קניבסקי זצ"ל ושינו. פעם אירע בבית רבינו קלקול בצנרת, וקראו לשרברב (אינסטלטור), כשסיים לתקן שילם רבינו את מלא השכר מיד, לקיים מצות 'ביומו תתן שכרו'. לאחר מכן פנה אליו רבינו ושאל אותו, כשאתה מתפלל על הפרנסה, כיצד אתה מתפלל, שיהיו לאנשים תקלות רבות ויקראו לך לתקן?...

הלה שתק במבוכה... 'הנכון הוא להתפלל, שמי שנגזר עליו יסורים, שלא יבואו עליו בגוף או בנפש, אלא יתיימר בממונו שיהיה לו תקלה בעינור ויקראו לך לתקן, כך כולם ירויחו, גם הוא וגם אתה' אמר לו רבינו. (מרכי גדליהו הונויסברג, שבענו מטובך)

ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלת (טו, כ)

מהיכן השיגו אותן נשים תופים באמצע שממת המדבר? מבואר רש"י: 'מובטחות היו צדקניות שבדור שהקב"ה עושה להם ניסים והוציאו תופים ממצרים'.

אמותינו הקדושות האמינו כבר בארץ מצרים שהקב"ה לא יעזוב את עמו במדבר, ובדאי יעשה עמנו נס, כיון שכך דאגו הן מבעוד מועד להוציא תופים ממצרים.

שאל רבי מאיר צבי ברגמן: מדוע המתין רש"י עד סוף הפסוק, ולא באר זאת כבר בתחלת הפסוק כשנאמר על מרים 'ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף בידה'?

מבאר הרב ברגמן: בהלכות יסודי התורה (פ"ז) מונה הרמב"ם כמה הבדלים בין נבואת משה לנבואת שאר הנביאים, אחד מן ההבדלים הוא (שם ה"ד): 'שכל הנביאים אינם מתנבאים בכל עת שירצו, אלא מכוונים דעתם ויושבים שמחים וטובי לב ומתבודדים, שאין הנבואה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות אלא מתוך שמחה, לפיכך בני הנביאים – לפניהם נבל ותף וחליל וכנור, והם מבקשים הנבואה'. משה רבנו לא היה צריך הכנות מיוחדות כדי שתשרה עליו רוח ה', אלא בכל עת שחפץ היתה לובשתו רוח הקודש ושורה עליו הנבואה.

נמצינו למדים מדברי הרמב"ם שהתוף הוא אחד מיכלי העבודה של הנביא, דרכו מגיע הוא לשמחה הנדרשת להשראת רוח הקודש.

לפי זה מובן, שהעובדה שלמרים היה תוף במדבר לא היתה תמוהה לרש"י, שכן היתה היא נביאה, ובשל כך תמיד היתה צריכה שיהיה התוף תחת ידה, אך לגבי שאר הנשים שלא היו נביאות, ודאי יש להבין מנין השיגו תוף במדבר, ועליהן באר רש"י שמחמת אמונתן בה' הביאו תופים ממצרים. (ומתוק האור)

ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאב סוס ורכבו רמה בים (טו, כא) וכבר עמדו רבים על ביאור הדבר שמכל השירה בחרה מרים דווקא את השבח הזה.

ונראה שהיה הדבר כהכנה לקראת מתן תורה. שהרי עם ישראל יצא ממצרים כהכנה למתן תורה. חשבו הנשים לעצמן: הגברים הולכים לקבל את כל התרי"ג מצוות ובראשם לימוד התורה הממלא את כל חללי הנפש, בהחלט ראוי שיאמרו שירה. אבל אנחנו הנשים, חוץ

ברוחניות אין ניסים!

וְהִי בְשֵׁלַח פְּרָעָה אֶת הָעָם וְלֹא נָחַם אֱלֹהִים דְּרַךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרֹב הוּא כִּי אָמַר אֱלֹהִים פֶּן יִנָּחַם הָעָם בְּרֵאתָם מִלַּחְמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיִם (י"ג ט"ו)

ה'חפץ חיים' מבאר, כי בעת יציאת מצרים עמדו על הפרק שתי אפשרויות: ניתן היה להוביל את ישראל דרך ארץ פלשתים, שם היה מקום לחשוש שמא יחטאו בני ישראל וייטמעו בפלשתים, או דרך המדבר – שם אמנם לא היה חשש שיושפעו לרעה, שכן במדבר הם היו מבודדים מחברת בני אדם, אולם מאידך – היתה בעיה אחרת, שכן במדבר לא ניתן למצוא מה לאכול. לכן, אמר הקדוש ברוך הוא כביכול: מוטב שאוליך את בני ישראל דרך המדבר ואדאג למזונם בדרך נס, על ידי המן, מאשר שאוליכם דרך ארץ פלשתים בה ישנו חשש שיושפעו לרעה.

אלא שלכאורה יש להבין: אם בין כה וכה היה צורך בנס משמים בכדי להוביל את בני ישראל לארצם, מדוע העדיף הקדוש ברוך הוא להוליכם דרך המדבר ולעשות להם נס בענין מזונותיהם? הלא ניתן היה להוליכם דרך ארץ פלשתים, ולעשות להם נס שלא ייטמעו ביניהם ולא יושפעו לרעה! את התשובה נבין על פי המעשה הבא: היה זה בליטא, בשנת תרצ"ה. אחד הרבנים, אשר קיבל צו התייצבות לצבא – עשה כל אשר לאל ידו בכדי להשיג פטור מהשירות הצבאי, אך לשוא. בשום אופן לא עלה בידו להשיג את השחרור המיוחל. בלית ברירה, נמנה אותו הרב וגמר בדעתו לברוח לארץ ישראל, אלא שכאן התעוררה בעיה חדשה, הכסף שבידו – לא הספיק להוצאות המסע... ובכן, מה יעשה?

שקל אפוא הרב את הצדדים: מחד – לצאת לדרך מבלי שיהיה בידו הסכום הדרוש, הלא זהו צעד חסר אחריות... יידרש נס של ממש בכדי להביאו לארץ ישראל! אולם מאידך – סכנת הגיוס מה יאה עליה? הלא מדובר בסכנה מוחשית, ממשית, המאיימת על עתידו הרוחני כולו! בסופו של דבר, החליט הרב לצאת לדרך ולהשליך את יהו על היושב במרומים שיכלכלהו, כאשר הלך מחשבתו הינו כזה: אמנם יידרש נס בכדי להביאו לארץ הקודש, אולם במקרה זה, בו אין כל ברירה אחרת – מותר לסמוך על הנס... אלא מה יטען הטוען? ניתן להשאיר בליטא, ולסמוך על הנס שלא יגוייס? ובכן, ברוחניות, כך הרהר הרב בליבו, אין כל היתר לסמוך על הנס...

ואכן, יצא הרב לדרך, כאשר תחנתו הראשונה היתה באחת מערי גרמניה, ממנה התכוון להמשיך בנסיעה ברכבת עד ליעד הבא – עיר נמל גדולה בה ניתן היה למצוא אניה המפליגה אל עבר ארץ ישראל. ואכן, ניגש הרב אל תחנת הרכבת, הושיט לקופאי שטר של עשרה מארקים גרמניים, וציפה לקבל את העודף. אלא שלהפתעתו, במקום לקבל עודף משטר של עשרה מארקים – הושיט לו הקופאי עודף כאילו שילם בשטר של מאה מארקים... כאשר הבחין הרב בטעות, מיהר לשוב אל הקופאי ולהעמידו על טעותו, אולם הלה מיאן לשמוע. הוא סילקו בגערות, ודרש שיחדל מלבבל את מוחו... בתחילה – סבר הרב כי הקופאי אינו מבין את כוונתו, ולפיכך שב והסביר כי שילם בשטר של עשרה מארקים וקיבל עודף המתאים לשטר של מאה, אולם הקופאי עמד על דעתו וסירב לשמוע אפילו מילה בענין. "הסתלק מכאן מיד, יהודי!" גער בו הלה, תוך שהוא מלווה את דבריו במטר של גידופים וחרפות.

רק בדיעבד התברר לאותו הרב, כי בגרמניה, על טעות מעין זו משלמים בפיטורין ממקום העבודה לאלתר, כך שמוטב היה לאותו קופאי לספוג את ההפסד ולשלם את הסכום החסר מכיסו – ובלבד שלא להודות בטעות שעשה... היה זה אפוא כסף כשר לגמרי, אשר הספיק, הפלא ופלא, בדיוק בכדי להביא את הרב בבטחה עד לארץ ישראל!

והמסר החשוב אותו עלינו לקחת עמנו כצידה לדרך הינו, כי בכל הנוגע לגשמיות – לעיתים ניתן לסמוך על הנס... אולם בכל הנוגע לרוחניות – לא ניתן לסמוך על הנס בשום אופן!

ומכאן, תשובה לשאלתנו: שכן זו הסיבה מחמתה הוביל הקדוש ברוך הוא את בני ישראל לארצם דרך המדבר, בו נדרשו ניסים גשמיים בכדי להעבירם בבטחה, ולא דרך ארץ פלשתים בה נדרשו ניסים רוחניים לשם כך... שכן את זאת ביקש ללמדם: בגשמיות – ניתן לסמוך על הנס לעיתים, אולם בשום פנים ואופן לא ברוחניות! (ללמדך' מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

לפטור טפל בברכה לזמן שיפסיק להיות טפל

שאלה: עשה קידוש בשבת בבוקר. בירך הגפן ושתה רביעית יין. אח"כ שתה רביעית קולה. אינו מברך על הקולה ברכה ראשונה כיון שיין פוטר את כל המשקים. אח"כ בירך שהכל ואכל געפילטע פיש. אח"כ בירך ברכה אחרונה על הגפן. אחרי שאמר ברכה אחרונה על הגפן רוצה לשתות עוד קולה. האם יכול להמשיך לשתות קולה בגלל שבירך שהכל על הגעפילטע פיש?

תשובה: אינו יכול לשתות שוב קולה בלי לברך שוב שהכל. דכיון שכאשר בירך בורא פרי הגפן פטר את כל המים משום עיקר וטפל שמים טפל ליין. אח"כ שבירך שהכל על הגעפילטע פיש אינו יכול להתכוון לפטור את הקולה. משום דאי אפשר לברך על דבר שכבר בירך עליו. וכיון שכבר בירך על הקולה אי אפשר לחזור שוב ולברך על הקולה. א"כ אח"כ שבירך על הגפן כיון דהוי סילוק מהקלה. אפילו שיכול לאכול את הגעפילטע פיש חייב שוב לברך שהכל על הקולה. וכן שמעתי מהרמ"מ לובין שליט"א. וביאר דאי אפשר לברך על דבר שכבר בירך עליו עכ"ד. (הרב מרדכי יעקב מאיר שליט"א, גליון עיטורי מרדכי)

חידה שבועית

הפלאה מסוימת באדוד הצנחניס "כנפי רצט" חולקו האמצעים הבאים כדלהלן: כל שני חייבים קיבלו צרכת נווט. כל הפשה חייבים קיבלו תיק צורה ראשונה. כל שני חייבים קיבלו מטול טיפוי נ"ט וכף תשעה חייבים קיבלו מפענח נתוני מטול ט"ט. סך הכל חולקו 100 פריטים. כמה חייבים לפיכך אונה הפלאה?

תשובה לחידה פר"ש: "שה לבית אבת" ... (יבג). תשובה לחידה השבועית: טמפרטורה.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת פיליפס להולדת הבן

גני הדר-עמישב: משפחות בוויאר – וקסלר להולדת הבת הנכדה הנינה משפחות דינר לנשואי הבת הנכדה משפחת הרה"ג בנימין אטיאס לאירוסיו הבן

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

